

תוכן עניינים כללי

- כא..... הקדמה מאת דוד חשין
- כה..... מקום של כבוד
- 1..... מבוא – בשערי החוק והעיר

שער ראשון: השלטון המקומי בישראל ומקומו בשלטון – תמונת מצב משפטי

- פרק א. על המקום. השלטון המקומי בישראל: מושגי יסוד, תפיסות יסוד ועקרונות משפטיים..... 15

שער שני: חקיקה מקומית – המצב המשפטי הקיים

- 61..... בפתח השער השני
- 65..... פרק ב. חוקי העזר במשפט הישראלי: מקור, הליך ותוקף
- 123..... פרק ג. חקיקה מקומית – משפט משווה

שער שלישי: המעמד החוקתי של השלטון המקומי

- 171..... בפתח השער השלישי
- 175..... פרק ד. שלטון מקומי כימי עולם: היסטוריה מוניציפלית
- 193..... פרק ה. שלטון מקומי ושלטון עצמי מקומי – הגדרות, מאפיינים וחילוקי דעות
- 249..... נספח לפרק ה: תרשים אוטונומיה חיובית ושליטת
- 251..... פרק ו. המהות המשפטית של הרשות המקומית
- 291..... פרק ז. סמכות הפעולה של הרשות המקומית
- 325..... פרק ח. עקרון האוטונומיה של השלטון המקומי בישראל: העצמת המצוי והרצוי

ו | משפט המקום – שלטון עצמי מקומי וחקיקה מקומית

שער רביעי: חקיקה מקומית –

דיון לאור המעמד החוקתי של השלטון המקומי

391	בפתח השער הרביעי
393	פרק ט. חקיקה מקומית: הרשות, החובה והיתרון
437	פרק י. חוק-עזר כנגדו: חקיקה מקומית למול הסדרים מדינתיים
503	נספח לפרק י: השלכות כללי ברירת דין על כפילויות נורמטיביות
505	פרק יא. פיקוח וביקורת על חוקי-העזר
577	במוצא שערים: מ"חוק-עזר" לחוק עיר
583	מפתחות

תוכן עניינים מפורט

הקדמה מאת דוד חשין.....	כא
מקום של כבוד.....	כה
מבוא – בשערי החוק והעיר.....	1
חוק־עזר : הצגת הגיבור הראשי.....	1
מוסדות שלטוניים ותפקידיהם : נושא הדיון ושאלות המחקר.....	4
מהלך החיבור.....	6
השלטון המקומי בישראל : משבר וחזון.....	9

שער ראשון : השלטון המקומי בישראל ומקומו בשלטון – תמונת מצב משפטית

פרק א. על המקום. השלטון המקומי בישראל : מושגי יסוד,

תפיסות יסוד ועקרונות משפטיים.....	15
1. מבוא.....	15
2. "רשות מקומית" ו"שלטון מקומי" : מושגים רווחים והגדרות משפטיות.....	16
(א) חוקי היסוד : התעלמות חוקתית.....	16
(ב) חקיקה : כפילות ועמימות.....	16
כפל הגדרות "רשות מקומית" בחוקי הפרשנות.....	16
חוקי כינון הרשויות המקומיות : רשות מקומית היא תאגיד.....	19
(ג) המושג "שלטון מקומי".....	19
(ד) הרשות המקומית בפסיקה ובספרות המשפטית.....	20
סיכום.....	22
3. המקום השלטוני : תפיסות יסוד ועקרונות משפטיים בעניין השלטון המקומי בישראל.....	23
(א) העדר הסדר חוקתי מפורש.....	24
(ב) אמביוולנטיות חוקית.....	27
(ג) עקרונות היסוד בפסיקה ובספרות המחקר הקלסית.....	28
(1) תפיסות מינהליות־היררכיות.....	29
עקרון חוקיות המינהל ותורת החרیגה מסמכות ("אולטרה וירס").....	29
כפיפות השלטון המקומי לממשלה.....	31
דימויים פטרנליסטיים ופטריוארכליים.....	34

- 35....."מינהל מקומי" ולא "שלטון מקומי".....
- 36.....(2) עקרון האוטונומיה של השלטון המקומי.....
- 36.....הכרזת העצמאות של השלטון המקומי.....
- 38.....איוון עקרון האוטונומיה עם אינטרס ציבורי כלל ארצי.....
- 39.....(3) תוכן עקרון האוטונומיה בפסיקה: משמעותו מוגבלת ותואמת את עקרון חוקיות המינהל.....
- 42.....(ד) מחקרים חדשים במשפט השלטון המקומי.....
- 43.....(1) התפיסה המלאכותית.....
- 44.....(2) התפיסה האורגנית.....
- 46.....בחנינה ביקורתית של קיומן של התפיסות במשפט הישראלי.....
- 49.....בג"ץ גרינברג.....
- 52.....בג"ץ שלום עכשיו.....
- 54....."יחסי שלטון מקומי-שלטון מרכזי".....
- 57.....4. סיכום.....

שער שני: חקיקה מקומית – המצב המשפטי הקיים

- 61.....בפתח השער השני.....
- 61.....המעמד המשפטי של חוקי-עזר בישראל, באנגליה ובארצות הברית.....
- 62.....מרכיבי התאור.....
- 62.....היבטים הליכיים.....
- 63.....היבטים מהותיים.....
- 65.....פרק ב. חוקי-העזר במשפט הישראלי: מקור, הליך ותוקף.....
- 65.....1. מבוא.....
- 65.....(א) כללי: המעמד הנורמטיבי של חוקי-העזר.....
- 67.....(ב) סדר הדיון.....
- 70.....2. מקור הסמכות להתקין חוקי-עזר.....
- 70.....(א) הסמכה להתקין חוקי-עזר: הוראות הסמכה כלליות.....
- 72.....(ב) הסמכה להתקין חוקי-עזר: הוראות הסמכה ייחודיות.....
- 73.....3. תוקף חוקי-העזר: הליך ההתקנה.....
- 74.....(א) סמכות ההתקנה: מועצת הרשות המקומית.....
- 76.....(ב) חתימת ראש הרשות המקומית.....
- 77.....(ג) מעורבות גורמים ממשלתיים.....

78	סמכויות שר הפנים: בדיקה, עיכוב, פסילה והחזרה למועצה
84	סמכויות ייחודיות לאישור שר הפנים והתערבות שרים אחרים
85	(ד) פרסום חוקי-עזר
85	פרסום ברשומות
86	פרסום בדרכים נוספות
87	(ה) חוקי-עזר לדוגמה ואימוצם
88	(ו) חוקי-עזר מומלצים
88	4. תוקף חוקי-העזר: היבטים מהותיים
89	(א) דרישות החלות על חוקי-עזר בשל היותם חקיקת משנה מינהלית
89	(1) בתוך הסמכות (מקור ומסגרת)
90	שלב ראשון: נושא הסמכות
90	שלב שני: תפקיד הרשות המקומית
92	(2) התאמה (העדר סתירה) למכלול החקיקה
92	(I) תקנה לא תסתור חוק
94	(II) סמכות מינהלית לא תסתור חוק
96	העדפת פרשנות המונעת סתירה
98	(3) מסוימות של הוראת חוק-העזר
98	(4) סבירות
101	(ב) סייגים ודרישות החלים על חוקי-עזר בשל היותם נורמה מקומית
	כללי: סמכות הפעולה המקומית והסייגים החלים עליה (סעיף 233 לפקודת
102	העיריות ומקביליו)
107	סייג (1): כפיפות חוקי-העזר למכלול החקיקה
109	סייג (2): כפיפות חוקי-העזר לתקנות מדינתיות
109	הוראות חרותות מפורשות
110	סייגים חרותים לסמכויות הפעולה המקומית
111	כפיפות מחוקק המשנה המקומי למדינתי (פסק דין מרבק)
113	סייג (3): כפיפות חוקי-העזר להוראות שר הפנים
113	צורתה של הוראת שר הפנים. חוזר מנכ"ל משרד הפנים
115	סמכויות הממונה על המחוז: סעיף 234 לפקודת העיריות
116	5. פיקוח, ענישה ואכיפה
116	(א) כללי
117	(ב) פיקוח
118	(ג) ענישה
119	(ד) אכיפה
121	6. סיכום וסקירת מצאי

123	פרק ג. חקיקה מקומית – משפט משווה
123	1. מבוא
124	2. סמכות החקיקה המקומית: אנגליה
124	(א) שלטון מקומי באנגליה: רקע כללי
126	(ב) הסמכות לחוקק חוקי-עזר: כללי
128	(ג) תוקף חוקי-העזר: הליך החקיקה
129	חוקי-עזר לדוגמה
130	(ד) תוקף חוקי-העזר: היבטים מהותיים
130	כללי
131	(1) בתוך הסמכות
131	(2) התאמה (העדר סתירה) למשפט הכללי של אנגליה (general law)
134	(3) בהירות, ודאות ומסוימות של הנורמה
135	(4) סבירות
136	(ה) אכיפה וענישה
137	(ו) סיכום: חקיקה מקומית באנגליה
137	3. סמכות החקיקה המקומית: ארצות הברית
137	(א) שלטון מקומי בארצות הברית: רקע כללי
137	מבוא
138	גיוון דפוסים לצד מאפיינים משותפים
139	מקור הסמכות המקומית
142	(ב) הסמכות לחוקק חוקי-עזר: כללי
143	הענקת סמכות פעולה
143	הסמכה לחוקק חוקי-עזר
145	חקיקת חוק-עזר לעומת החלטות: ההבחנה והשיקולים לנקיטת דרך הפעולה
147	(ג) תוקף חוקי-העזר: הליך החקיקה
147	הדיון והאישור במועצה
148	אצילת סמכות החקיקה ואצילת סמכות לשיקול דעת
149	השתתפות ציבור הבוחרים בחקיקה: חקיקה יזומה או משאל-עם
150	חקיקה יזומה
150	משאל-עם
151	צורה ותוכן של חוק-עזר
151	חתימה, אישור או זכות נטו של ראש הרשות המקומית
152	פרסום חוקי-העזר
153	מועד כניסה לתוקף

153 תוקף חוקי-העזר: היבטים מהותיים
153 כללי
154 (1) בתוך הסמכות
154 (2) התאמה והעדר סתירה לדברי חקיקה מדינתיים ופדרליים
156 זהות
157 שונות או סתירה
158 זכות קדימה (preemption)
162 (3) בהירות, ודאות ומסוימות של הנורמה
163 (4) סבירות
164 (ה) סיכום: חקיקה מקומית בארצות הברית
165 4. סיכום
166 מקור הסמכות והתנגשות נורמות
166 היבטי הליך

שער שלישי: המעמד החוקתי של השלטון המקומי

171 בפתח השער השלישי
171 שלטון מקומי ומשפט שלטון מקומי
175 פרק ד. שלטון מקומי כימי עולם: היסטוריה מוניציפלית
175 1. מבוא
177 2. היסטוריה של שלטון מקומי: ציוני דרך
177 (א) כללי
178 (ב) התקופה הקדומה
178 התפתחות עירונית במסופוטמיה
179 עם ישראל: מרכיבים דמוקרטיים בשלטון המקומי
180 (ג) התקופה הקלסית (מאה 5 לפני הספירה – מאה 4)
180 פוליס יונית
181 מוניקיפיום רומאי
181 עיר יהודית בתקופת המשנה והתלמוד
183 (ד) ימי הביניים (מאות 5-15)
183 מחצית ראשונה (מאות 5-9): היחלשות השלטון המקומי והתפתחות הפיאודליזם ...
184 בורגנות (מאות 10, 11)
185 (ה) העת החדשה (מאה 16 – ימינו)

185	ראשית העת החדשה (מאות 16-17).....
186	אחרי המהפכה: שלחי המאה ה־17 ועד המאה ה־19.....
186	צרפת: המהפכה והתהפכות בעקבותיה.....
187	אנגליה.....
188	מדינות נוספות.....
188	מאה 20: מדינת רווחה, ביזור וממשל מקומי.....
189	שנות ה־70 ואילך: מגמת ביזור כלל עולמית.....
190	3. סיכום.....
193	פרק ה. שלטון מקומי ושלטון עצמי מקומי – הגדרות, מאפיינים וחילוקי דעות.....
193	1. מבוא.....
193	2. "שלטון מקומי": הגדרה ומאפיינים.....
193	ריבוי מונחים.....
195	הגדרה לצורך דיון.....
196	(א) יסוד השטח: הרשות המקומית כגוף בעל מרחב.....
199	(ב) היסוד הפוליטי: הרשות המקומית כמוסד פוליטי.....
199	(1) ההיבט המוסדי.....
199	מוסדות נבחרים.....
201	נבחרי ציבור.....
201	דמוקרטיה השתתפותית.....
203	(2) הזכות לבחור.....
203	תושבים.....
204	ייצוג עסקים ותאגידים.....
205	הגבלות.....
206	(ג) היסוד התפקודי: סמכות הרשות המקומית.....
206	(1) "עניינים מקומיים".....
209	(2) רשות מקומית רב תכליתית או ייעודית.....
210	(3) תפקידיה של הרשות המקומית.....
211	(ד) יסוד היחס הבין־משרטי: מקור הכוח וגבולותיו. יחסי שלטון מקומי שלטון מרכזי ...
212	(1) שני מובנים של אוטונומיה: אוטונומיה חיובית ושלילית.....
213	(2) אוטונומיה של הפרט: דוגמה לשקלול שני המובנים.....
217	(3) אוטונומיה של שלטון מקומי.....
218	שלב א: איזה סוג אוטונומיה חיובית יש לרשות מקומית?.....
	מושגים שונים וההבדלים ביניהם: אוטונומיה חיובית עצמאית,
220	ביזור, כושר כללי.....

225	שלב ב: רשות מקומית ואוטונומיה שלילית.....
227	השלכות מעשיות של סוגי האוטונומיה השונים.....
228	3. שלטון עצמי מקומי: נגד ובעד.....
228	(א) מבוא.....
230	(ב) מישור כלכלי: שיקולים נגד.....
233	(ג) מישור כלכלי: שיקולים בעד.....
236	(ד) מינהל ציבורי: שיקולים נגד.....
237	(ה) מינהל ציבורי: שיקולים בעד.....
238	(ו) מחשבה מדינית: שיקולים נגד.....
240	(ז) מחשבה מדינית: שיקולים בעד.....
244	(ח) תמונת מצב עדכנית: שלטון עצמי מקומי.....
247	4. סיכום.....
249	נספח לפרק ה: תרשים אוטונומיה חיובית ושלילית.....
251	פרק ו.1. המהות המשפטית של הרשות המקומית.....
251	1. מבוא.....
252	2. תפיסה משפטית מקובלת: הרשות המקומית כרשות מינהלית.....
252	(א) הרשות המקומית בישראל.....
253	(ב) הרשות המקומית באנגליה.....
253	(ג) הרשות המקומית בארצות הברית.....
256	(ד) ניתוח מהלך הטיעון של התפיסה המקובלת.....
257	3. דיון ביקורתי בטענות המקדימות של התפיסה המקובלת.....
257	(א) ביקורת זיהוי הרשות המקומית כרשות מינהלית.....
257	מהלך משוער של הטיעון לזיהוי רשות מקומית כרשות מינהלית.....
259	דחיית הנחת המוצא בנוגע לריבונות.....
265	הפרדת הרשויות כתומכת בעצמאות השלטון המקומי.....
267	(ב) ביקורת טענת כפיפות הרשות המקומית לרשות המחוקקת.....
269	סיכום.....
270	4. חלופות למהות המשפטית של הרשות המקומית: מינהל, תאגיד, שלטון, קהילה.....
270	(א) החלופות האפשריות: דיון.....
272	רשות מקומית כתאגיד.....
273	רשות מקומית: תאגיד פרטי או ציבורי?.....
274	חלופה א: רשות מקומית כתאגיד פרטי.....
277	חלופה ב: רשות מקומית כתאגיד ציבורי (במובן הצר).....
282	חלופה ג: רשות מקומית כשלטון.....

- 285 (ב) דרמהותיות הרשות המקומית: תאגיד פרטי או שלטון? פרדוקס ויישובו
- 286 (ג) רשות מקומית כקהילה
- 290 5. סיכום
- פרק ז. סמכות הפעולה של הרשות המקומית
- 291 1. מבוא
- 292 2. סמכות הרשות המקומית: דחיית עקרון חוקיות המינהל ובחירה בעקרון האוטונומיה
- 292 (א) רשות מקומית אינה רשות מינהלית: השלכות לעניין הסמכות
- 292 (ב) רשות מקומית כתאגיד: דחיית טענה בדבר חלות עקרון חוקיות המינהל על תאגיד
- 299 (ג) רשות מקומית כתאגיד פרטי: אוטונומיה
- 304 (ד) הרשות המקומית כשלטון: סמכות כללית טבועה, חוקתית או חוקית
- 305 (1) סמכות כללית טבועה
- 306 (2) הוראת סמכות כללית חוקתית
- 307 (3) הוראת סמכות כללית חוקית
- 308 1. מקור הסמכות (מוענקת בחוק לעומת סמכות חוקתית או טבועה)
- 309 2. היקף הסמכות (מפורטת או כללית)
- 311 (ה) סמכויות הרשות המקומית כתאגיד פרטי וכשלטון: צדדי דמיון
- 312 3. הרשות המקומית: הגבלות על החופש ועל הכוח
4. סמכות הפעולה של הרשות המקומית: השוואה מפורטת בין התפיסה המינהלית לבין התפיסה האוטונומית
- 318 (א) אוטונומיה חיובית – מוענקת / עצמאית (תפיסה מינהלית / אוטונומית)
- 319 (ב) אוטונומיה שלילית
- 321 5. סיכום
- 323 פרק ח. עקרון האוטונומיה של השלטון המקומי בישראל: העצמת המצוי והרצוי
- 325 1. מבוא
- 329 2. עקרון האוטונומיה לפי התפיסה המינהלית הרווחת
- 329 (א) מקורות משפטיים: גילויי הכרה ב"עקרון האוטונומיה של השלטון המקומי"
- 330 (ב) ההצדקות לעקרון האוטונומיה
- 331 (ג) אוטונומיה: משמעות מוגבלת שאינה שוללת את עקרון חוקיות המינהל
- 333 (ד) העצמת עקרון האוטונומיה המקומית בתוך מסגרת התפיסה המינהלית
- 333 שלב (1): אוטונומיה מקומית כעיקרון פרשני בהתייחס להוראות הסמכה פרטניות
- 342 שלב (2): אוטונומיה מקומית כעקרון פרשני במסגרת הוראת הסמכה כללית
- 347 שלב (3): אוטונומיה מקומית כקריאה לשינוי אופן ההסמכה המקומי
- 348 3. עקרון האוטונומיה – תפיסה משפטית מוצעת

348 כללי
349 (א) "אוטונומיה" במובן חזק
349 שלב (4): אוטונומיה מקומית כיכולת פעולה (אוטונומיה חיובית עצמאית)
350 שלב (5): אוטונומיה מקומית כחסינות (אוטונומיה שלילית)
350 (ב) גילויים בפסיקה של תפיסות חלופיות למהות הרשות המקומית
351 רשות מקומית כתאגיד פרטי: כבוד האדם והעקרון הדמוקרטי
355 רשות מקומית כשלטון: קהילה פוליטית
359 (ג) אוטונומיה מקומית בישראל: דוח זנבר ועמדת פרופ' אלעזר
359 (1) דוח זנבר ומעמדו המשפטי
362 (2) דוח זנבר: עקרון הבסיס וקווי היסוד
363 (3) אוטונומיה מקומית למול שלטון מרכזי ב"מובן רחב"
366 אוטונומיה מקומית, אולטרה וירס וסמכות כללית
369 (ד) הצדקות תאורטיות והיסטוריות ייחודיות לישראל: דוח זנבר ועמדת פרופ' אלעזר
369 תאוריות מדיניות
372 מצוי ורצוי: על מסורת פוליטית, מציאות פוליטית, תרבות פוליטית וייעוד
374 היסטוריה ציונית ומסורת מדינית יהודית
377 (ה) מדוח זנבר ועד היום: משברים, מחקרים, הצעות וקריאה לאוטונומיה מקומית
381 (ו) סיכום
382 4. אוטונומיה וגבולותיה: על הכרעה פוליטית ועל תרבות פוליטית
383 הכרעה פוליטית, החלטה משפטית והמלצה מקצועית
385 חשיבות מעשית
385 תרבות פוליטית יהודית
386 5. סיכום

שער רביעי: חקיקה מקומית –

דיון לאור המעמד החוקתי של השלטון המקומי

391 בפתח השער הרביעי
393 פרק ט. חקיקה מקומית: הרשות, החובה והיתרון
393 1. מבוא
393 2. רשות הרשות המקומית לחוקק
394 (א) הרשות לחוקק בהעדר הוראת הסמכה – שאלה היפותטית או מעשית?

- 394 (1) חקיקה מקומית בנושאי סמכות פעולה שמקורם בסמכות טבועה
- 395 (2) חקיקה מקומית במועצות מקומיות
- 395 הרשות לחוקק בהעדר הוראת הסמכה – הצדקות
- 396 עקרון הפרדת הרשויות
- 399 עקרון האוטונומיה
- 400 עקרון הדמוקרטיה המקומית
- 401 מסקנה: לרשות המקומית רשות לחוקק
- 402 (ב) הרשות לחוקק למרות קיומה של הוראת הסמכה
- 405 הרשות לכלול בחקיקה המקומית הסדרים ראשוניים
- 410 (ג) הרשות לחוקק על אף הוראת חוק מגבילה: סמכויות חקיקה של ועד מקומי
- 412 3. חובת הרשות המקומית לחוקק
- 412 הצגת השאלה: האם ומתי הרשות המקומית חייבת לחוקק?
- 416 (א) הוראות חרותות המטילות חובת חקיקה מקומית
- 417 (ב) הוראות חרותות המתנות סמכות פעולה בחקיקה מקומית
- 422 (ג) חובה לחוקק שאינה חרותה
- 432 4. יתרונות החקיקה המקומית
- 433 יתרון החקיקה המקומית על פני החקיקה המדינתית
- 433 יתרון החקיקה המקומית על פני העדר חקיקה מקומית
- 435 5. סיכום
- 437 פרק י. חוק־עזר כנגדו: חקיקה מקומית למול הסדרים מדינתיים
- 437 1. מבוא
- 438 2. כפילות נורמטיבית
- 438 (א) סוגי הכפילויות הנורמטיביות
- 440 (ב) סתירות נורמטיביות: שני שלבי פעילות משפטית על פי ברק
- 441 (ג) כפילות נורמטיבית: שני שלבי פעילות שיפוטית
- 441 (ד) תנאי סף להיווצרות כפילות נורמטיבית
- 443 (ה) כיצד נוצרת כפילות נורמטיבית?
- 447 (ו) שלב א: זיהוי סוג הכפילות הנורמטיבית
- 450 (ז) שלב ב: התוקף המשפטי של ההסדרים הכפולים
- 452 3. הסדרים זהים
- 455 (א) יתרונות הסדרים זהים
- 460 (ב) חסרונות הסדרים זהים. השלכות מעשיות ומהותיות
- 466 (ג) קשיים בזיהוי סוג הכפילות הנורמטיבית: הסדרים זהים?
- 467 (ד) תוקף הסדרים זהים: כללי תוקף תחיקתיים

469	(ה) תוקף הסדרים זהים : עמדת התפיסה המינהלית
470	(ו) תוקף הסדרים זהים : עמדת התפיסה האוטונומית
473	4. הסדרים שונים שאינם סותרים
474	הסדרים דומים בתוכנם אך שונים בתכליתם
475	הסדר מדינתי של רף מזערי או מירבי
477	5. הסדרים סותרים : חקיקה מקומית בניגוד להסדר מדינתי
477	(א) מבוא : הצגת חלופות הסתירה
478	(ב) התפיסה המינהלית
479	(1) סתירה בין חוק-עזר לבין חקיקה ראשית
479	מקור 1 : עקרון חוקיות המינהל
480	מקור 2 : סעיף 16(א) לחוק הפרשנות – כפיפות תקנה לחוק
480	מקור 3 : סייגים לסמכות הפעולה המקומית – כפיפות לחוק
481	(2) סתירה בין חוק-עזר לבין תקנות
482	מקור 1 : הוראת סייג כללית – כפיפות סמכות הפעולה המקומית לתקנות
482	מקור 2 : הוראות ברירת דין פרטניות – כפיפות ועדיפות
487	מקור 3 : כלל כפיפות פרשני
491	עקרון האוטונומיה המקומית במובן הצר
491	(3) סתירה בין חוק-עזר לבין הוראת מינהל מדינתית
492	סיכום
493	(ג) התפיסה האוטונומית
495	(1) חקיקה מקומית והוראת מינהל מדינתית
496	תנאי סף בהיבט של תוכן הוראת המינהל המדינתית הגוברת
496	תנאי סף בנוגע להוראת כפיפות החקיקה המקומית להוראה מינהלית
497	(2) חקיקה מקומית ותקנות
498	(3) חקיקה מקומית וחקיקה ראשית
501	6. סיכום
503	נספח לפרק י: השלכות כללי ברירת דין על כפילויות נורמטיביות
505	פרק יא. פיקוח וביקורת על חוקי-העזר
505	1. מבוא
505	2. פיקוח על חוקי-עזר: משתנים הנוגעים לעניין ושיקולים כלליים
505	כללי
507	(א) גורמי פיקוח אפשריים ודרכי פעולתם
507	גורמי פיקוח פנימיים

508	גורמי פיקוח חיצוניים
508	1. רשות מחוקקת – הכנסת
508	2. ועדה פרלמנטרית
509	3. רשות מבצעת: הממשלה
509	4. רשות שופטת
509	פיקוח מקדמי ופיקוח מתמשך
510	ביקורת על פי העניין והעילה
511	(ב) פיקוח חיצוני על חוקי-עזר: בעד ונגד
511	שיקולים תומכי פיקוח חיצוני
511	מקצועיות
512	קרתנות מקומית והצורך בהגנה על עניינים
512	שיקולים מרסני פיקוח חיצוני
512	יעילות
512	ייעוד רשויות השלטון המרכזי
513	הפרדת רשויות
513	פגיעה באוטונומיה של הרשות המקומית
514	3. התקנת חוק-העזר: מעורבות ופיקוח מקדמי – המצוי, המוצע והרצוי
514	(א) ההסדר החוקי: עבר, הווה ועתיד
517	(ב) חוק-העזר באחריות ראשונית ועיקרית של הרשות המקומית
519	(ג) ייזום חוק-עזר
520	(ד) מעורבות גורמי מקצוע מקומיים
522	(ה) שיתוף הציבור
524	(ו) הליך הדיון בחוק-העזר ואישורו במועצה
525	(ז) ראש הרשות המקומית
526	(ח) מעורבות השלטון המרכזי בהליכי חקיקת חוק-עזר
527	(ט) מעמדו ותפקידו של שר הפנים בפיקוח על החקיקה המקומית
527	כללי
528	שר הפנים ומשרד הפנים
530	פיקוח כערכאת שימוע לביקורת ציבורית: דיון ביקורתי
531	פיקוח בעילות ביקורת מקצועית: דיון ביקורתי
540	פיקוח בעילת הגנה על עניינים מדינתיים
544	הליך הפיקוח: חובת ההגשה לבדיקה והליך הבדיקה במשרד הפנים
545	חובת הגשה לבדיקה: היקפה הרצוי
547	הליך הבדיקה במשרד הפנים
552	פיקוח מקדמי על ידי שר הפנים: סיכום

552	(י) מעמדם ותפקידם של שרים נוספים בהליך החקיקה המקומית
553	(יא) תפקיד המחלקה לחקיקת משנה במשרד המשפטים בהליך החקיקה המקומית
555	4. פיקוח מתמשך על חוק-עזר שבתוקף
555	(א) פיקוח אזרחי
556	(ב) פיקוח מקצועי
556	(ג) פיקוח פרלמנטרי
557	(ד) פיקוח ממשלתי
559	(ה) ביקורת שיפוטית
559	כללי
560	ביקורת שיפוטית בעילת חוסר סבירות
564	ריסון ביקורת הסבירות של דבר חקיקה
565	ריסון ביקורת הסבירות של פעולות גוף נבחר
569	ריסון ביקורת הסבירות על הפעלת סמכות מכוח הסמכה רחבה
573	חזקות בדבר תוקף חוק-עזר
574	5. סיכום
577	במוצא שערים: מ"חוק-עזר" לחוק עיר
583	מפתחות
585	מפתח חקיקה
601	מפתח פסיקה
612	מפתח ספרים
620	מפתח מאמרים
628	שוונות